

Перша та друга Малоросійські колегії

Автор: Ахадов Едуард

Перша Малоросійська колегія

- Перша Малоросійська колегія – державний орган для керування українськими землями, що входили в склад Російської імперії, який був заснований 16 травня 1722 року і проіснував до 1727.
- Президент колегії – військовий кадровий бригадир Степан Вельямінов. Російський уряд обґрунтовував створення колегії в Україні посиланням на договірні статті Богдана Хмельницького. Робилось посилання на редакцію Переяславського договору, де в одному з пунктів мова йшла про можливість перенесення судових справ українського населення до воєводського суду. Але в жодній з редакцій договору не містилось зазначених положень, навпаки в усіх варіантах договору закріплялись гарантії невтручання царської адміністрації в українське судочинство. Такими ж безпідставними були твердження російського уряду щодо конституційованих договором 1654 р. фінансових повноважень воєвод в Україні. Усіх пунктів договору на які посилалась Москва для легітимізації свого рішення насправді не існувало. Таким чином Москва не мала ніяких юридичних підстав для запровадження колезького управління в Україні. Тому створення Малоросійської колегії було протиправним актом.

Компетенція колегії визначалась в інструкції Сенату від 16 травня 1722р. Ось основні напрями діяльності:

- • Приймати на розгляд та вирішувати судові справи, подані до колегії на апеляцію;
- • Встановити податки і слідкувати за їх надходженням в царську скарбницю;
- • З зібраних коштів організувати видатки традиційні видатки і звітувати про них Сенату;
- • Перешкоджати старшині обтяжувати людей примусовими роботами і податками;
- • Контролювати квартирування рос. Військ, щоб вони не обтяжували населення;
- • судити за позовами українців на росіян і навпаки
- • контролювати адмін. діяльність гетьмана і Ген. військ. Канцелярії.
- Таким чином колегія мала чітку соціальну спрямованість, для створення видимості заступницьких функції - типу малоросійський народ так гноблять, а ми створимо колегію щоб відстояти їх права.
- Справжні мотиви і ф-ції колегії відрізнялись від офіційно здекларованих. Існувала таємна інструкція для президента колегії Вельямінова:
 - • з'ясувати походження всіх податкових зборів, куди вони надходять і хто ними користується, які податки обтяжливі які ні.
 - • з'ясувати які і як податки можна ввести
 - • здійснювати політичний нагляд в Україні

- В інструкціях функції і компетенція колегії розроблялись в загальних рисах, тому колегії надавалась широкі повноваження діяти залежно від ситуації в інтересах Москви.
- Таким чином Малоросійська колегія – вища касаційна інстанція Гетьманщини, верховний фінансовий орган і вища контролююча установа.
- Колегіальний принцип дотримувався не завжди, президент мав величезну владу.
- Склад Малоросійської колегії: президент, 4 радники, 2 асесори; з 1726 р. 3 радники 3 асесори. Один із радників постійно виконував функції віцепрезидента. Всі росіяни. Президент постійний, члени присутності мали переобиратись кожного року. Членів присутності колегії призначали з штабних офіцерів в Україні, і їх затверджував Сенат. На перевиборах членів присутності відбувся конфлікт між Вельяміновим і київським київським генерал-губернатором Трубецьким. З 1726 р. членів присутності не переобирали.

Спочатку обов'язки членів присутності не розділялись, але з 1726 р. вже кожен мав свою сферу діяльності:

- 1) Контроль за генеральною військовою канцелярією
- 2) Контроль кордонів Гетьманщини, слідкувати за переміщенням військ запорожців і контроль за втікачами на Запоріжжя.
- 3) займався чолобитними справами.
- 4) відносини з іншими колегіями, а також облаштування за рос військ в Гетьманщині.
- 5) фінансова діяльність колегії, а також контроль за роботи наглядачів в полках
- 6) рахункова справа всіх доходів і витрат, звітність в Ревізійну контору.

- Для нагляду за діяльністю колегії існував прокурор, підзвітний лише ген. прокурору Сенату.
- Канцелярія малоросійської колегії. Канцеляристи – безпосередні виконавці бюрократичної системи: обкр-секретар (його ф-ції виконував один з секретарів), два секретарі - на чолі канцелярії. Штат канцеляристів формувався з піддячих Курської, Білгородської, Севської провінції і канцелярії київського генерал-губернаторства. Постійні проблеми з кадрами. Нижчі службовці – вахмістри, кур'єри, сторожі – з числа солдат і унтер-офіцерів глухівського гарнізону.
- Малоросійська колегія утримувалась з колезької казни. В.ельямінову було надано села, якими раніше володіли російські резиденти.

Друга малоросійська колегія (1764-1786 рр.)

- Після остаточної ліквідації інституту гетьманства управління Лівобережною Україною було доручене Другій Малоросійській колегії. Загалом в документах мова йшла про підпорядкування України після ліквідації Гетьманщини одному Румянцеву, але «у зв'язку з зайнятістю військовими справами і обширністю доручені йому території» він потребував колегії, як виконавчо-розпорядчого органу, який повністю підпорядковувався графу Румянцеву. Важливо знати що 2МК була створена на базі Генеральної військової канцелярії, взявши над нею повний контроль, таким чином українську владну верхівку не було знищено, а було просто підпорядковано Петербургу. Це була відмінність від 1МК, яка були чужорідним тілом в системі Гетьманського державного апарату. До складу 2МК увійшли чотири російських чиновники й чотири представники козацької генеральної старшини. В офіційних документах компетенція колегії не визначалась, але загалом судячи з робочих документів, до її компетенції входило: регулювання суспільного життя в Лівобережній Україні у відповідності з діючим там законодавством і указами, що надходили з столиці.

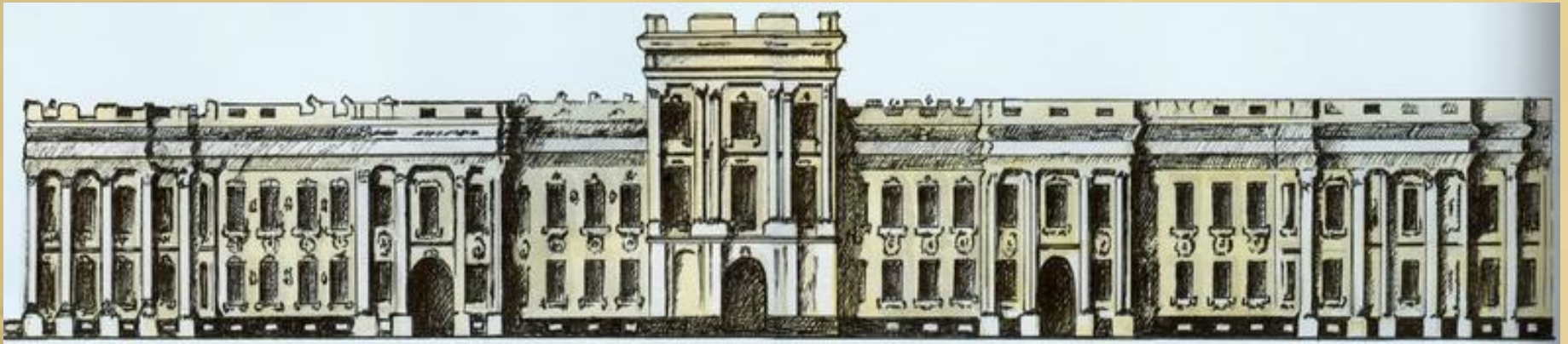
У «секретній» інструкції П. Рум'янцеву щодо управління краєм Катерина II наполегливо рекомендувала:

- • знищити всі залишки української автономії;
- • закріпачити селян;
- • здійснювати пильний нагляд за розвитком економіки;
- • усіляко збільшувати збір податків з селян.

- Обіймаючи посаду генерал-губернатора Малоросії та президента другої Малоросійської колегії, П. Рум'янцев проводив активну колоніальну політику російського уряду щодо Гетьманщини, спрямовану на остаточну ліквідацію її політичної автономії. За його розпорядженням були проведені реформи козацької служби, податкової системи (запроваджено подушний податок) та поштової справи. Протягом його правління були зроблені дуже важливі кроки для ліквідації автономії України:

- • 1781 року ліквідовано сотенно-полковий устрій Лівобережної Гетьманщини та Слобожанщини — скасовано
- українські козацькі полки;
- • протягом 1781—1783 рр. запроваджено загальноімперську систему адміністративно-політичного управління, тобто поділ на намісництва;
- • замість козацьких полків створено регулярні карабінерські полки за російським зразком;
- • 1783 остаточно покріпачено українських селян;
- • 1785 року на Україну поширено дію «Жалувальної грамоти дворянству»;
- • 1786 року проведено секуляризації монастирських маєтків.

Цікаво знати:

Будівля малоросійської
колегії у Глухові —
«восьме диво світу»

Кінець. Сподіваюся вам
сподобалось.

- [Имформація
бралась з цього
сайту](#)